

“KİŞİ”YE YÖNELMENİN BİR YOLU: SURETİN YIKILIŞI VE SAKLI OLANIN AÇILMASI

Platon, felsefe tarihi ile ilgisinde son derece ilginç açılımlar taşıma kapasitesine sahip *Mektuplar*'ının (*Epistles*) ikincisinde, kendisinin hiçbir yazılı metnin (*suggramma*) bulunmadığını, kendisine aid olduğu söylenen eserlerin, aslında, Sokrates'in her dem güzel (*kalos*) ve taze (*neos*) kalarak tezahür eden (*gignomai*) sözlerinden oluştuğunu belirtir. Aynı hususu yedinci mektubunda daha da derinleştirerek ifade eden Platon, uğraştığı meselelerin söz kalıbına dökülemeyeceğini vurgular. Bu cihetten bakıldığında, yüzyıllardır Platon imzası altında okunan metinlerin sahibinin, bizzat Platon değil Sokrates olduğu açığa çıkmakta, ancak bu husus da, hiçbir yazılı metin bırakmayan Sokrates'e dair felsefi imgeyle tam bir tezat oluşturmaktadır (Bu minvalde, yine söz konusu *Mektuplar* ekseninde değerlendirildiğinde, *felsefe* açısından sorulması gereken temel soru, Sokrates'in değil, ama Platon'un "kim" olduğudur). Dahası, Platon diyaloglarının ana karakterlerinden biri olarak Sokrates de, *Symposion* adlı eserde, kendisine aşk (*eros*) üzerinden bağlanan ve kendisi ile güzellik alışverişinde bulunmayı arzulayan Alkibiades'e, *sakin benim bir hiç oluşumu gözden kaçırmayasın*, diye bir uyarıda bulunur. Bu uyarı ise hiç kuşkusuz, Platon'un *Theiatetos* adlı eserinde, Sokrates'in, "benimle temas edenler, ilk önce hiçbirşey bilmiyor gibi görünürler. Oysa tümü sohbetimizin davamı sırasında, kendileriyle başkalarının da tanık olduğu gibi, şaşırılacak ilerlemeler gösterirler. Bununla beraber benden, hiçbirşey öğrenmedikleri de açıktır. Bu güzel düşünceleri yalnızca kendi içlerinde bulurlar" şeklindeki ifadeleri ile tam bir tutarlılık içindedir.

Şimdi, bu çalışmanın amacı, Türkçede "kişilik", Latince de ise "persona" terimleriyle ifadesini bulan kavramın, Platon ve Sokrates figürleri üzerinden, çifte anlamını irdelemekten oluşmaktadır. Buna göre "persona" hem bir *maske* hem de *maskenin taşıyıcısı* anlamına gelir. İlk anlamı içerisinde düşünüldüğünde, ne Platon'un ne Sokrates'in yazılı hiçbir metni ve buna uygun bir öğretisi bulunamaz. Onlara yazılı bir metin atfetmek, fail suretler olarak kabul etmek bakımından onları *maske* olmaları cihetinden görmek demektir. Oysa "persona"nın ikinci anlamı bağlamında Sokrates ve Platon'a yaklaşmak ise onları, maskenin/maskelerin *taşıyıcısı* olarak kabul etmek olacaktır. Bu durumda asıl mesele, ne Sokrates'in ne de Platon'un maske anlamında "kim"liği olup, onların suret taşıyıcıları olma cihetinden suretsiz failer oluşudur. O halde, böyle bir *kişinin* muhatabı, bu kişiyle kurabileceği çifte ilişki imkanına göre ya kendisini onların tuttuğu aynada bir maske, yani bir suret olarak görecektir; ya da onların tuttuğu aynada yansıyan sureti tahrip etme üzerinden, *suretsiz*, suretli

maskenin taşıyıcısı olan faile ulaşacaktır. Bu faile ulaşma tecrübesi de bilindiği üzere, saklı olanın açılması anlamında “aletheia”ya temas etme şeklinde gerçekleşecektir.

Anahtar Kelimeler

Kişilik, Persona, Aletheia, Platon, Sokrates, Ayna, Suret, Fail.